

Dr. M. E. Houck

IN MEMORIAM Dr. M. E. HOUCK

DOOR

Mr. H. KRONENBERG.

Dr. Maurits Ernest Houck geb. te Deventer 8 Oct. 1858, † te Amersfoort 7 Juni 1939, gehuwd 10 Aug. 1887 met Alida Vitringa, was eerst conrector aan het progymnasium te Harderwijk, van 1886—1923 leeraar in de klassieke talen en later conrector aan het gymnasium te Deventer, verder van 1913 tot zijn dood directeur van het museum de Waag.

Hij was van af 1888 lid van onze Vereeniging en van 1896 tot 1905 lid van het bestuur.

Ziedaar eenige dorre cijfers uit zijn leven, maar wat een arbeid ligt er achter die nuchtere opsomming verborgen!

Zijn groote liefde voor de geschiedenis en oude kunst van zijn vaderstad bracht hem tot uitgebreide onderzoekingen in het Deventer oud-archief; al zijn vrije uren heeft hij er jaren lang aan gegeven. „Ik heb er mijn vingers blauw geschreven”, zeide hij mij eens. Maar aan die vele arbeid danken wij een gansche reeks van groote en kleinere geschriften. De volledige lijst vindt U achter dit artikel. Op eenige ervan wil ik nog speciaal de aandacht vestigen.

Door onze Vereeniging werd in 1899 van zijn hand uitgegeven: Mededeelingen betreffende Gerhard ter Borch enz. Een omvangrijk werk, waarin het zoeken door diverse registers wordt vergemakkelijkt en dat vooral genealogisch veel meer geeft, dan men er in zoude verwachten te vinden: een enorme kennis is in dit boek verwerkt.

In 1901 verscheen de „Gids voor Deventer en Omstreken”, een omwerking en uitbreiding van een reeds bestaand boekje. Het is een geheel nieuw werk geworden, waarin ieder, die iets

over oud of nieuw Deventer weten wil, nooit tevergeefs zal zoeken.

En dan van 1909 het mooie boek „Wandelingen door Oud-Deventer”, verlicht met tal van afbeeldingen van intérieurs, stadsgezichten en oude gevels, een boek, dat ieder, die iets voelt voor wat Deventer aan schoone overblijfselen uit zijn verleden heeft bewaard, in zijn bezit behoort te hebben.

Wij schrijven 1912. Mij heugt het nog als de dag van gisteren, hoe ik op een Zondagmorgen van dat jaar bij Houck binnenstapte met de vraag of hij genegen zoude zijn met mij pogingen te doen om in het Waaggebouw, dat naar ik wist binnen niet te langen tijd leeg zou komen, een stedelijk museum in te richten. Nog zie ik die glimlach van blijde verrassing op zijn gelaat en hoor hem uitroepen: „Kerel als dat mogelijk zoude zijn.” En dank zij veler medewerking, niet in het minst ook van Deventer's Gemeentebestuur is het mogelijk gebleken. Hij is van af de oprichting tot zijn dood als directeur de ziel van het museum de Waag, later nog uitgebreid met het er naast gelegen huis „de drie Haringen”, geweest; door zijn luimige artikelen in het Deventer Dagblad onder den titel „Bezoek van Waopen-Aorend bie de Baas van de Waoge” heeft hij het museum in alle kringen populair weten te maken. Niemand beter dan schrijver dezès weet welke bergen werk hij daar in die jaren verzet heeft om te komen tot het einddoel, zooals hij het zich had gesteld; en het is hem een groote voldoening geweest, niettegenstaande het klimmen der jaren, dit doel volledig te hebben bereikt.

Zijn welgelijkend, door van Meegeren geschilderd portret siert er een der zalen; zijn geest zal er leven, zolang de Waag blijft bestaan.

LIJST DER GESCHRIFTEN.

1. De „Gids voor Deventer en Omstreken”, derde druk, verschenen in 1901 waarin tal van betrouwbare mededeelingen betreffende de geschiedenis der stad, hare gestichten en instellingen, gebaseerd op officieele bescheiden, aanwezig in de diverse archieven (uitverkocht).

2. „Deventer onder de Stadhouders uit het Huis van Oranje”, zijnde eene toelichting van „De Historische groep in den optocht van 1 September 1898”, door dr. M. E. Houck en Ch. Dixon (uitverkocht).

3. „Wandelingen door Oud-Deventer”, verschenen in „Het Huis oud en nieuw” (jg. 7 1909 en jg. 8 1910), en afzonderlijk uitgegeven door Ch. Dixon (uitverkocht) en onder den titel „Deventer Prentenboek” met verkorten tekst door denzelfden uitgever (uitverkocht).

4. In „Eigen Haard” verschenen: „Het huis in den Penningshoek” (jg. 1892 no. 1); „De Waag”, (jg. 1893 no. 44); „Het huis de twaalf Apostelen”, (jg. 1896 No. 52); „Het Munttorentje” (jg. 1898 No. 11); „Twee bouwwerken van Hendrik de Keizer (jg. 1899 No. 44), zijnde gebouwen te Deventer; en Hendrick Ter Bruggen en zijn vier Evangelisten”, welke vier schilderijen in het stadhuis te Deventer hangen (jg. 1900 No. 33); „Mr. A. van Delden” door C. J. de Bruyn Kops en Dr. M. E. Houck (jg. 1898 No. 27 en No. 29).

5. In de „Provinciale Overijsselsche en Zwolsche courant” verschenen: „J(e)an Adam(s) Rein(c)ken” (15 Juli 1895), welk artikel, nader uitgewerkt, vervolgens is opgenomen in deel VI, 3e stuk van het Tijdschr. der Ver. voor Noord-Nederlands Muzieksch.; „Is Jan Pietersz. Swelinck te Deventer geboren? en de Deventer organist Claude Bernhardt (25 Juli 1898), overgenomen in deel VI, 3e stuk van het Tijdschrift der Ver. van Noord-Nederlands Muziekgesch. (zie verder zijne opgaven, verwerkt in de „Familie Swelinck” door B. van den Sigtenhorst Meyer in dl. XIV van genoemd tijdschrift, 1934); „Een schandelijke knevelarij” (Oct. 1895); „Over loonen, arbeidsduur en prijzen”, mededeelingen uit het laatst der 16e eeuw (1 Juni en 3 Aug. 1896); „Een vischdiner Ao. 1556” (17 Febr. 1896); „Een braaf huisvader uit de 17e eeuw” (27 September en 4 October 1897); „Dat weddervaeren van heer Lebuinus Transissalanus in den nacht van Oldejaer op Niejaersmerghen” (1 Jan. 1897); „Bijdrage tot de geschiedenis van het St. Elizabeths Gasthuis”, thans Krankzinnigengesticht, te Deventer (30 Oct. 1900); „Een krijgsman niet van de gemeene soort” (16 Nov. 1896).

6. In de „Deventer Courant” verschenen: „Het Groote Kerkhof te Deventer” (7 Sept. 1900); „De Kapittelschool van St. Lebuinus” (14, 21 en 28 Juli 1905); „Een Oranjeveest te Deventer in de vorige eeuw” (17 Juni 1898).

7. In het „Deventer Dagblad” verschenen: „Daventriensia” (15, 22, 29 Nov., 6, 20, 27 Dec. 1889; 3, 10, 17, 24, 31 Jan., 7 Febr. 1890; 16, 23, 30 Jan., 6, 13, 20, 27 Febr., 6, 20 Maart 1891); „Uit het leven van een leerling der Kapittelschool te Deventer op het eind van de 15e eeuw” (12 Juli 1907; „Uit het Deventer schoolwezen in den aanvang der 17e eeuw” (14 en 16 Juli 1910); „De ordonnantie der Deventer Kapittelschool van 1564” (11 Juli 1912); „Over den oorsprong en de bestemming van eenige Gasthuizen te Deventer” (22, 26, 27, 28 Febr., 6, 8, 13 Maart 1913); „De nieuwe Catalogus der Athenaeum-Bibliotheek” (11 Jan. 1897); „Prins Maurits veroverd Deventer” 10 Juni (n.s. 1591), (4, 6, 7 Aug. 1909); het geïllustreerde artikel „De Drie Haringen” van (het gebouw In di drie vergulden herinck, waarin de afdeeling van het Museum „De Waag” gevestigd is) (28 April 1932); „Over Kuipers en Vatebenders” (14, 15, 17, 19, 21 Jan. 1901); „Het nieuwe Spaarbankgebouw” (19 Maart 1909); „Het gewijzigde wapen van Deventer” (1 Nov. 1921); „De Steen uit de Luthersche pastorie” (11 Mei 1936); verschillende artikelen betreffende het Museum „De Waag”, o.a. de bezoeken van „Waopen Aorend”. In het „Deventer Volksblad” 8ste jg. No. 412, 14 Oct. 1916 „De Koepel op den toren der St. Lebuinuskerk te Deventer”.

8. In het Nieuws- en Advertentieblad voor Deventer en Omstreken „Salland” publiceerde hij 26 Mei 1926 het artikel „Een belangrijke aanwinst voor de Waag”, bevattende eene afbeelding van de pas voor het museum aangekochte schilderij in olieverf, voorstellende den tempel van Minerva Medica bij Porte Maggiore te Rome, van het penseel van den 13 Nov. 1598 te Deventer gedoopten schilder Bartolomeus (Meys) Breenborch, gesigneerd met diens monogram en gedateerd 1650, benevens mededeelingen omtrent diens familie en oeuvre; 28 Mei 1935 „Het steenen kruis op het erve Overvoorde in Nijbroek” (gemeente Voorst).

9. In de „Verslagen en mededeelingen van de Vereeniging tot beoefening van Overijsselsch Regt en geschiedenis” verschenen o.a.:

Mededeelingen betreffende het „erve ende guet gehieten ten Veenhuys, soe dat gelegen to Joen in den kerspel van Deventer”, getrokken uit een zestal documenten van 1581 tot en met 1762, achtereenvolgens bezeten door de leden der families Bruyns, Yssel en Fockinck (57e verslag der vergadering op 2 Juli 1891, bl. 57 seqq.);

„Mededeelingen betreffende Gerhard ter Borch, Robert van Voerst, Pieter van Anraedt, Aleijda Wolfsen, Derck Hardensteyn en Henrick ter Bruggen, benevens aantekeningen omtrent hun familieleden”, verder aantekeningen omtrent Michiel van den Zande, het geslacht (Peunis) van Diest, Adriaan en Gerhard van Mierlo, Clement van Dael, Willem van Wede, Jacob Hogers, en aanverwanten (20ste stuk 1899), met aanvulling van „Stukken betreffende Gerhard ter Borch, den Vader van den be-

XXIII

roemden schilder en diens derde echtgenoot Louisa Matthyssen" (30ste stuk 1914);

„Eenige mededeelingen betreffende Balthasar Boedeker, den stichter van het Athenaeum te Deventer, en diens verwanten"; „Iets over Deventer's oudste drukkers" (22e stuk 1901), welk artikel belangrijk aangevuld is door „Officieele bescheiden over Deventer drukkers in de zestiende eeuw" door dr. M. E. Houck en M. E. Kronenberg in „Het Boek" (1931);

„De sluse int Westervle"; „Namen der Zusters van het Buskenhuis te Deventer Ao. 1436 (?)"; „Namen der Zusters van het Brandeshuis en Foliënhus te Deventer Ao. 1438 (?)"; „Plakkaat tegen de ketterij en kettische boeken in 1524 te Deventer uitgevaardigd" (31ste stuk 1915);

„Van sancte Lebuynus"; „Bonnsche maat" (verbeterd in 38ste stuk); „Eerlijke begrafenis aan een zelfmoordenaar gegund" (32ste stuk 1916); „Oude afbeeldingen van Deventer, Kampen, Zwolle en Toutenburg" (37ste stuk 1920);

„Varia uit Oud-Deventer: Draff. Ordonnantie op den Doetgraver. Jooden Eed. Bonnsche Maat (verbetering van 32ste stuk). Marten Boedeker contra Jan Morgenzweet" (38ste stuk 1921);

„Resolutie's d.d. 29 Augustus en 10 Sept. 1622 van Scepenen en Raad van Deventer betreffende het Bombazijnwerkersgilde te Deventer" (45ste stuk 1928);

„Beschuldiging van ketterij tegen Henrick van Hasselt Ao. 1540"; „Van schermmeester geestelijke geworden Ao. 1542"; „Gewichten in gebruik op de Waag Ao. 1592"; „Waardebepaling van den Arnheems gulden Ao. 1540 en 1545" (47ste stuk 1930);

„Een blauwverver heeler van kankergezwellen Ao. 1578 en Ao. 1580";

„Een hoffelijkheidsgeschenk der stad Deventer aan Johan van Oldenbarneveld Ao. 1594" (48ste stuk 1931); „Hottepage-Ziegezage" (51ste stuk 1935).

10. In de „Bijdragen tot de Geschiedenis van Overijssel", 2e serie, 2e deel staan: „Genealogie van het geslacht Dorre" en „Aanteekeningen betreffende Revius" (zie ook bijlage C „Genealogie van Revius" in het proefschrift Jacobus Revius, zijn Leven en Werken van E. J. W. Posthumus Meyjes, 1895).

11. In het „Algemeen Nederlandsch Familieblad" publiceerde hij genealogische bijdragen tot de geslachten: Roever (12e jg. 1895); Bachman (14e jg. 1901); Matthisius-van Heeckeren; Van Zelst (15e jg. 1902); Le Cavelier; Speckman en eenige aanverwante geslachten (16e jg. 1903); Hagedoorn (17e jg. 1905).
